

UNIVERSITATEA CREȘTINĂ „DIMITRIE CANTEMIR”

UNIVERS STRATEGIC

**REVISTĂ UNIVERSITARĂ DE STUDII STRATEGICE
INTERDISCIPLINARE ȘI DE SECURITATE**

Anul XI, Nr. 2(42)
Aprilie-Iunie 2020

- Editorial
- Univers educațional
- Univers economico-social
- Univers juridic
- Politici și strategii de securitate
- Securitate și apărare în secolul XXI
- Puncte de vedere
- La izvoarele unității europene
- Univers științific
- Note de lectură

București, 2020

*Revista se află în bazele internaționale de date
CEEOL și EBSCO*

UNIVERSITATEA CREŞTINA „DIMITRIE CANTEMIR”

UNIVERS STRATEGIC

**REVISTĂ UNIVERSITARĂ DE STUDII STRATEGICE
INTERDISCIPLINARE ȘI DE SECURITATE**

Anul XI Nr. 2(42)
Aprilie-Iunie 2020

ISSN 2068 - 1682 Online
ISSN 2067-7464 Print

**EDITOR: UNIVERSITATEA CREŞTINĂ „DIMITRIE CANTEMIR”
Bucureşti, 2020**

UNIVERS STRATEGIC

UNIVERSITATEA CREȘTINĂ „DIMITRIE CANTEMIR” STUDII STRATEGICE INTERDISCIPLINARE ȘI DE SECURITATE

CONSILIUL EDITORIAL

Prof. univ. dr. Momcilo Luburici, președintele Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”

Prof. univ. dr. Corina-Adriana Dumitrescu, președintele Senatului Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”

Prof. univ. dr. Cristiana Cristureanu, rectorul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”

Prof. univ. dr. Florence Benoît-Rohmer, președinte al Universității „Robert Shuman”, Franța

Dr. Richard Sousa, director adjunct al Institutului Hoover, SUA

Yossef Bodansky, Senior Editor, GIS/Defense & Foreign Affairs, SUA

Prof. univ. dr. Teodor Frunzeti, Academia Oamenilor de Știință din România

Prof. univ. dr. Gheorghe Toma, secretar general al Academiei de Științe ale Securității Naționale

Prof. univ. dr. Cristian Dumitrescu, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Prof. univ. dr. Dumitru Mazilu, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Prof. univ. dr. Constanța Călinoiu, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Prof. univ. dr. Ion Craiovan, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Conf. univ. dr. Agata Mihaela Popescu, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Prof. univ. dr. Nicoleta Elena Hegheș, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Prof. univ. dr. Nicolae Radu, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Conf. univ. dr. Luminița Kohalmi, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Conf. univ. dr. Mariana Rodica Țîrlea, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Cluj-Napoca

Conf. dr. univ. Conona Petrescu, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Lect.univ.dr. Carmen Manuela Cazan, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Lect.univ.dr. China Remus, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI

Conf. univ. dr. Gabriel I. Năstase; Conf. univ. dr. Agata Popescu;

Prof. univ. dr. Constanța Călinoiu; Prof. univ. dr. Nicoleta Elena Hegheș

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef: Cercetător științific gr. I dr. Gheorghe Văduva

Redactor șef adjunct: Conf. univ. dr. Agata Mihaela Popescu

Secretar general de redacție: Conf. univ. dr. Gabriel I. Năstase

Responsabilitatea privind conținutul studiilor și articolelor revine în totalitate autorilor, în conformitate cu prevederile Legii nr. 206 din 27.05.2004 referitoare la buna conduită în cercetarea științifică.

Copyright © All rights reserved

CUPRINS - CONTENTS

EDITORIAL - EDITORIAL

Universuri ale omului pro și contra-pământean

Universes of Pro and Counter-Earth Man

Gheorghe VĂDUVA..... 9

UNIVERS EDUCATIONAL – EDUCATIONAL UNIVERSE

Aplicarea conceptului balance scorecard în managementul învățământului universitar

Application of the Balance Scorecard in Management of Universities

Gheorghe MARCU..... 36

Posibilități de utilizare a băncilor de cunoștințe în cadrul sistemului național de apărare, ordine publică și securitate națională

Ways of Using Knowledge Banks Within the National System of Defense, Public Order and National Security

Radu-Mihai OANȚĂ..... 45

Strategii metacognitive în învățământul primar - ciclul curricular de dezvoltare

Metacognitive Strategies in Primary Education - Curriculum Development Cycle

Lect.univ.dr. Conona PETRESCU..... 61

Rolul materialelor durabile în procesul de învățare

The Role of Sustainable Materials in the Learning Process

Astrid Isabela BOGDAN

Cosmina MĂNĂILĂ (GRAFU)..... 71

Metode manageriale performative ale organizației școlare

Performative Managerial Methods of the School Organization

Lect. univ. dr. Flaminiu Ionut NICULA..... 76

Managementul inovării în organizația școlară versus rezistența la schimbare

Innovation Management in the School Organization Versus Resistance to Change

Elena GOGU

Remus CHINĂ..... 87

UNIVERS ECONOMICO-SOCIAL – ECONOMIC AND SOCIAL UNIVERSE

Management of Innovative Activity in the Pharmaceutical Industry

Managementul activității inovate în industria farmaceutică

Patrick RUSU..... 97

Aspecte politice și economice ale cercetării științifice, dezvoltării tehnologice, inovării și transferului de tehnologie

Political and Economic Aspects of Scientific Research, Technological Development, Innovation and Technology Transfer

Conf.univ.dr. Gabriel I. NĂSTASE..... 106

UNIVERS STRATEGIC

Evoluția conceptelor teoretice privind entitatea economică și estimarea valorii globale a ei prin prisma dezvoltării durabile

The Evolution of Theoretical Concepts Regarding the Economic Entity and the Estimation of its Global Value Through the Prism of Sustainable Development

Iulita BIRCA..... 128

Mathematical Models Application in the Agriculture Development Strategy Under Industry 4.0

Modele matematice aplicare în strategia de dezvoltare a agriculturii în industrie 4.0
Nelli Amarfii-RAILEAN..... 146

UNIVERS JURIDIC - LAW UNIVERSE

Neo-colonialismul, în lumina principiilor fundamentale de drept internațional contemporan

Neo-Colonialism, from the Perspective of the Basic Principles of the Contemporary International Law

Mădălina Virginia ANTONESCU..... 159

Elemente de drept comparat privind evaziunea fiscală
Elements of Comparative Law on Tax Evasion

Safa Singrid Adriana CANBOLANT,
Maria Claudia CRĂCIUNESCU
Astrid Isabela BOGDAN..... 175

Stingerea acțiunii penale în perspectiva legiuitorului român
Extinguishing the Criminal Action in the Perspective of the Romanian Legislator

Maria Claudia CRĂCIUNESCU..... 181

Rolul avocatului în societatea contemporană
The Role of the Lawyer in Contemporary Society
Agata Mihaela POPESCU..... 184

**DOCTRINE, POLITICI ȘI STRATEGII DE SECURITATE -
DOCTRINE, SECURITY POLICIES AND STRATEGIES**

*Tipare de civilizații alter-globaliste în evoluția societății umane a sec. XXI:
spre re-spiritualizarea civilizației*

*Patterns of Alter-Globalist Civilizations Within the Mankind Evolution
in XXIst Century: Towards a New Spiritual Dimension of the Civilization*
Mădălina Virginia ANTONESCU..... 188

**SECURITATE ȘI APĂRARE ÎN SECOLUL XXI -
SECURITY AND DEFENCE IN THE 21st CENTURY**

*Evoluția amenințărilor de la clasic la asymmetric și hibrid. Caracteristici, dimensiuni
și caracterul transnațional*

*The Evolution of Threats From Classic to Asymmetric and Hybrid. Characteristics,
Dimensions and Transnational Character*

Gl. bg .prof. univ.dr. Viorel BUTĂ
Drd. Mihaela PANĂ..... 201

Legiunea de jandarmi Brăila în perioada celui de-Al Doilea Război Mondial

---

UNIVERS STRATEGIC

The Brăila Gendarmes Legion During The World War II

Căpitan drd. Marcel IOAN..... 210

*Vulnerabilități în dispozitive medicale, care pot da infractorilor cibernetici acces la informațiile personale ale pacienților**Vulnerabilities in Medical Devices, Which Can Give Cybercriminals Access to Patients' Personal Information*

Violeta Ioana NAGĂȚ..... 219

CULTURĂ ANCESTRALĂ - ANCESTRAL CULTURE*Revelațiile exploziei informaționale, originea actualizată a etnonimelor valah și român**Information Explosion Disclosures Updated, Origin of The Wallachian and Romanian Ethnonyms*

Liviu TELEOACĂ..... 229

PUNCTE DE VEDERE – POINTS OF VIEW*Techno-barbarul: forme de deviere specifice societăților secolului XXI**Techno-Barbarian: Shaping Specific Forms of Deviations Into the Xxist Century Societies*

Mădălina ANTONESCU..... 254

*Puterea mintii și religia**Power of Mind and Religion*

Conf. univ. dr. N. Grigorie NICOLAE..... 273

EVENIMENT STRATEGIC - STRATEGIC EVENT*„Războiul statuilor” - SUA și conflictele interne**“The Statues War” - USA and Internal Conflicts*

Conf. univ.dr. Gabriel I. NĂSTASE..... 281

*Un virus încoronat incognito și oportunitatea căpăstrului pe cuvânt**An Unknown Crowned Virus And The Opportunity of the Stop on the Word*

Gheorghe VĂDUVA..... 286

NOTE DE LECTURĂ - REVIEWS*Marș forțat pe Valea Plângerii*

Dumitru MOCANU..... 292

*„România în perioada Administrației Emil Constantinescu”**“Romania in the Period of Emil Constantinescu Administration”*

Author Alex Mihai STOENESCU.

Conf.univ.dr. Gabriel I. NĂSTASE..... 306

VIRUSED ESSENCES Gheorghe VĂDUVA..... 309

BUTTERFLY FLIGHT Nicolae ROTARU..... 311

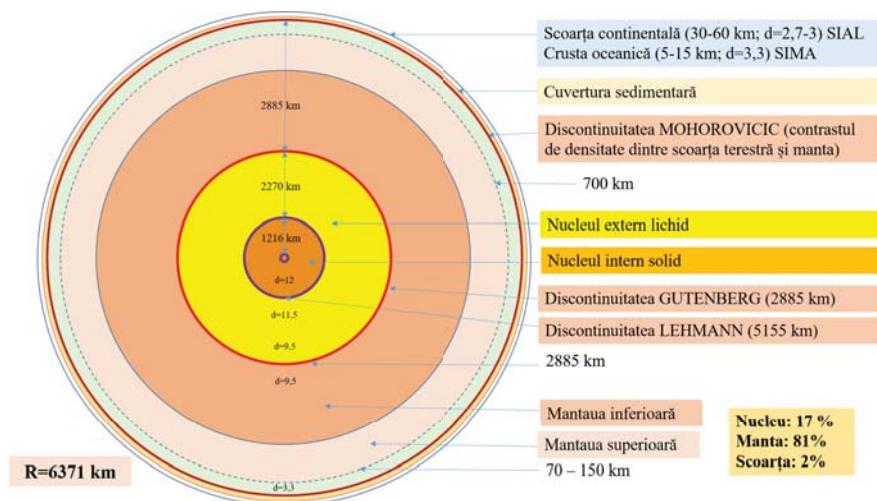
STEPS TO LIGHT Author Lică Pavel..... 313

POEMS FOLLOWED IN GENERAL Author: George Terziu 316

Fatmir TERZIU-Albania 316

A. HIRSCHPEK-Franța 317

THE TROPHY "FEATHER FOR ARTISTIC EXCELLENCE" 321

*Pământ -
planeta furtunilor albastre*

POSIBILITĂȚI DE UTILIZARE A BĂNCILOR DE CUNOȘTINȚE ÎN CADRUL SISTEMULUI NAȚIONAL DE APĂRARE, ORDINE PUBLICĂ ȘI SECURITATE NAȚIONALĂ

WAYS OF USING KNOWLEDGE BANKS WITHIN THE NATIONAL SYSTEM OF DEFENSE, PUBLIC ORDER AND NATIONAL SECURITY

Radu-Mihai OANȚĂ¹,

Abstract

În societatea contemporană este important ca omul să poată valorifica cât mai multe din sursele de cunoaștere disponibile. Cunoașterea este capabilă să valorifice avantajul competitiv al organizației. Acest avantaj competitiv se realizează prin utilizarea deplină a informațiilor și a datelor asociate cu valorificarea abilităților și ideilor oamenilor, precum și a angajamentelor și motivațiilor acestora.

Dezvoltarea din punct de vedere profesional a indivizilor și organizațiilor în societatea bazată pe cunoaștere, se bazează pe soluții optime de stocare și utilizare a unui volum mare de cunoștințe cum ar fi o bancă de cunoștințe. În acest articol, după o succintă analiză conceptuală a mai multor bânci de cunoștințe, prezint principalele caracteristici ale unei bânci de cunoștințe pentru domeniul Apărării, Ordinii Publice și Securității Naționale. În plus, printr-o anchetă sociologică bazată pe un chestionar on-line explorez utilitatea și posibilitatea implementării bâncii de cunoștințe în cadrul Sistemului Național de Apărare, Ordine Publică și Securitate Națională.

Cuvinte cheie: cunoștințe; bânci de cunoștințe; procese; regresii;

¹ Student doctorand, Universitatea Națională de Apărare “Carol I”, radu.oanta@mai.gov.ro ; PhD. Student, National Defense University “Carol I”

Abstract

In contemporary society it is important for man to be able to capitalize on as many of the available sources of knowledge as possible. Knowledge is able to capitalize on the competitive advantage of the organization. This competitive advantage is achieved by making full use of the information and data associated with capitalizing on people's skills and ideas, as well as their commitments and motivations.

The professional development of individuals and organizations in the knowledge-based society is based on optimal solutions for storing and using a large volume of knowledge such as a knowledge bank. In this article, after a brief conceptual analysis of several knowledge banks, I present the main characteristics of a knowledge bank for the field of Defense, Public Order and National Security. In addition, through a sociological survey based on an online questionnaire I explore the usefulness and possibility of implementing the knowledge bank within the National Defense System, Public Order and National Security.

Keywords: knowledge; knowledge banks; processes; regressions;

Introducere

Pentru ca o societate să prospere, încă din cele mai vechi timpuri a fost nevoie de cunoaștere și implicit de cunoștințe. În societatea contemporană, unde lupta pentru supremărie pe piețele de profil este din ce în ce mai acerbă, activele bazate pe cunoștințe au devenit bunuri non-tangibile pentru toate nivelurile societății.

În contextul corporativ, cunoașterea este produsul organizării și raționamentul sistematic aplicat datelor și informațiilor, ea oferind un avantaj competitiv durabil al organizațiilor.

În trecut, primele depozite de cunoștințe apărute la nivel organizațional au enumerat pur și simplu cele mai bune practici și le-au pus la dispoziția membrilor organizației. În zilele noastre, grație dezvoltării tehnologiei informației, depozitele de cunoștințe s-au transformat în bănci de cunoștințe electronice și accesibile dintr-un simplu browser web, cu impact larg asupra utilizării cunoștințelor de orice tip și de orice nivel în cadrul organizațiilor.

1. Implementarea băncii de cunoștințe la nivelul Băncii Mondiale

Începând cu anii 90 mai multe organizații internaționale, inovatoare precum Microsoft și Banca Mondială, au început să pună un accent important pe procesele

implicate în managementul cunoștințelor. Acestea au conștientizat faptul că o organizație avansează spre economia bazată pe cunoaștere, prin crearea și utilizarea cunoștințelor în diferite etape și situații. Organizațiile au început să își dezvolte propriul sistem de management al cunoștințelor delimitat în opt etape, și anume: crearea de cunoștințe, achiziția de cunoștințe, colectarea cunoștințelor, stocarea și utilizarea cunoștințelor, diseminarea cunoștințelor, partajarea cunoștințelor, reutilizarea și sinteza cunoștințelor și valorificarea cunoștințelor.

Unul dintre cele mai importante acțiuni pentru dezvoltarea unei organizații bazate pe cunoaștere este facilitarea partajării cunoștințelor, aceasta fiind inițială pentru depășirea provocărilor implicate în crearea, diseminarea și utilizarea acestora.

La mijlocul anilor 90, Banca Mondială a proiectat și implementat la nivelul întregii organizații o bancă de cunoștințe². Viziunea Băncii Mondiale a fost să împacheteze și să partajeze cunoștințele deja existente, nu să inventeze unele noi, aceste cunoștințe fiind apoi utilizate de cei interesați în elaborarea politicilor de dezvoltare³.

Cronologia implementării primei bănci de cunoștințe documentată, și anume cea a Băncii Mondiale, conform direcțiilor trasate de către Filemon A. Uriarte Jr., în lucrarea “Introducere în managementul cunoștințelor”⁴, este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabelul 1 Implementarea cronologică a băncii de cunoștințe (sursa: adaptare după Filemon A. Uriarte Jr., 2008)

1996	James Wolfensohn anunță crearea conceptului Banca de cunoștințe. Structura organizatorică a lansat grupuri tematice și au fost create servicii de consultanță
1997	Conferință globală de cunoștințe
1998	Toate birourile Băncii Mondiale au fost interconectate printr-un sistem global de comunicări. Partajarea de cunoștințelor face parte din Evaluarea generală a performanței
1999	Raportul de dezvoltare mondială privind cunoștințele pentru dezvoltare a publicat revizuirea acțiunii de management al cunoștințelor
2000	S-a lansat Rețeaua de învățare globală în domeniul dezvoltării. Portalul de dezvoltare a lansat programul "Cunoaștere pentru dezvoltare"
2001	A fost lansată Analiza Compact Strategică
2002	Banca Mondială și-a dat mandatul de a conduce / facilita
2003	Au fost introduse standarde de lucru ale managementului cunoștințelor. Evaluarea schimbului de cunoștințe (OED)

Conștientizând importanța teoretică și practică a băncii de cunoștințe, Banca Mondială a creat Rețeaua de Dezvoltare Globală (RDN) în vederea realizării partajării cunoștințelor în și între țările în curs de dezvoltare, pentru coproducția de cunoștințe

² World Bank, 2010, About us, accesat la data de 21.01.2020, la <http://go.worldbank.org/3QT2P1GNH0>

³ World Bank, 1998/1999, *Knowledge for development*, World Development Report 1998/1999, accesat la data de 22.01.2020, la <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/EXTWDRS/0,,conte ntMDK:22293493~pagePK:478093~piPK:477627~theSitePK:477624,00.html>

⁴ Uriarte Jr, F., A., *Introduction to Knowledge Management*, Jakarta, 2008, pp.43-44,

locale, regionale și globale

Banca Mondială a intenționat ca această rețea să încorporeze mai eficient comunitatea de cercetare a țărilor în curs de dezvoltare și de tranziție în politica de dezvoltare, fiind vizate în special centrele de cercetare universitare.

Cunoștințele sunt utilizate ca un instrument intelectual care permite actorilor politici raționali să reducă și să controleze incertitudinea în luarea deciziilor pentru realizarea progresului social. Prin intermediul RDN, participanții pot construi alianțe, pot dezvolta un limbaj comun și pot construi cunoștințe comune. Din acest punct de vedere, antreprenorii politici pot lucra pentru a modela termenii dezbatelor, a face legătura cu membrii unei comunități care elaborează politici, a elabora argumente și a le oferi idei potențialilor susținători politici⁵.

2. Implementarea băncii de cunoștințe la nivelul Universității de Stat din Ohio

Accentul pus pe tehnologia de instruire (învățământul) la distanță din cadrul multor universități, în ultimii ani a dus la o conștientizare crescută a faptului că, conținutul digital creat de membrii comunității academice este un atu instituțional.

În cadrul instituțiilor de învățământ din mediul universitar există un interes sporit pentru colectarea și extragerea cunoștințelor în vederea creării serviciilor cu valoare adăugată din conținutul digital produs o dată cu activitățile de predare și cercetare. Într-un număr mult mai mare publicațiile științifice în format digital au câștigat teren în fața celor convenționale, acestea fiind mult mai ușor accesibile. Bibliotecile academice pe lângă conținutul clasic, mai oferă abonaților materiale în format digital: jurnale, lucrările conferințelor științifice, buletine de specialitate, reviste, etc.

Pentru prima dată, în mediul academic, conceptul băncii de cunoștințe a apărut la Universitatea de Stat din Ohio (OSU) în anul 2001. Comitetul din cadrul universității însărcinat cu dezvoltarea unui plan avansat al educației la distanță, a definit banca de cunoștințe ca o „magazie interdisciplinară, multimedia a capitalului de cunoștințe.” Scopul acesteia a fost să colecteze, să indexeze și să stocheze conținutul digital produs de universitate, totodată sprijinind crearea unor noi lucrări de cercetare și unor pachete de învățare care ulterior să fie introduse în banca de cunoștințe.

În prima parte s-au digitizat materialele existente în biblioteca universitară, urmate de dezvoltarea unor pachete de cursuri electronice și obiecte de învățare⁶.

Prima reprezentare a modelului demonstrativ al băncii de cunoștințe din cadrul universității de stat din Ohio a fost în conformitate cu figura de mai jos.

⁵ Stone, D., *The "Knowledge Bank" and the Global Development Network*, Global Governance, Vol. 9, No. 3, 2003, pp. 43-61

⁶ Rogers, S., A., *Developing an Institutional Knowledge Bank at Ohio State University: From Concept to Action Plan*, Libraries and the Academy, Volume 3, Number 1, Johns Hopkins University Press, 2003, pp.125-136

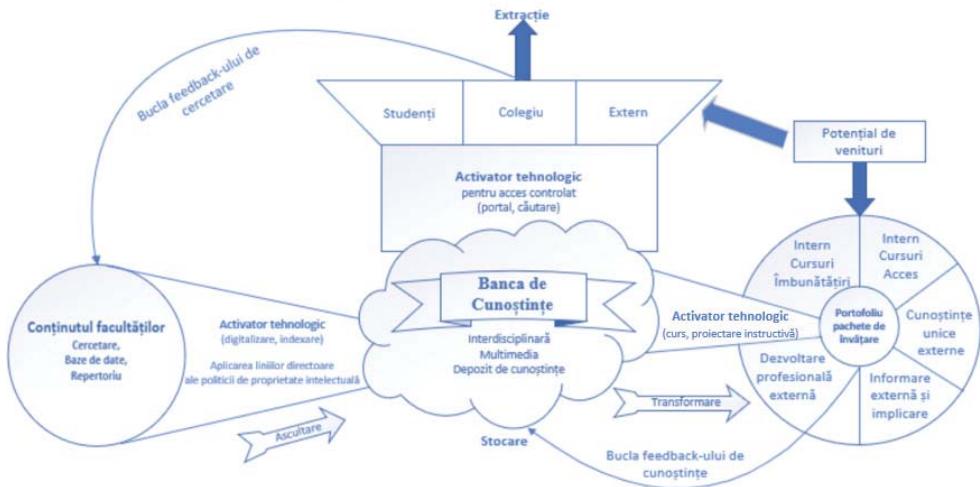

Fig. 1 Modelul conceptual al băncii de cunoștințe OSU (preluare după Joseph J. Branin, 2003)

Schema de principiu a modelului demonstrativ începe cu conținutul facultăților și se încheie cu un portofoliu de pachete de învățare care ar putea fi utilizate în programele de învățare la distanță și de educație continuă. Cea mai interesantă secțiune a modelului este cea din mijloc intitulată „banca de cunoștințe”. Aceasta urmează să fie un depozit instituțional digital, interdisciplinar, multimedia al capitalului cunoașterii.

Grupul de lucru format din mai multe cadre universitare, inclusiv decanii facultăților au venit cu acest model, deoarece susțineau ideea că biblioteca universitară ar trebui să preia conducerea în crearea Băncii de cunoștințe.

Bibliotecile Universității de Stat din Ohio au preluat această provocare interesantă și după aproape un an au pus în aplicare un plan prin care banca de cunoștințe nu ar fi doar un depozit instituțional, ci un sistem mult mai larg de management al cunoștințelor la nivelul întregii universități. În campusuri, în cadrul departamentelor, în centre de cercetare și în rândul facultăților și studenților, există o creștere explozivă a activelor informaționale digitale.

Strategia grupului de lucru din cadrul universității, a fost abordarea proiectului Băncii de cunoștințe într-o manieră largă, inclusivă și evolutivă: inclusivă, deoarece se consideră că un depozit instituțional nu va avea mare succes ca serviciu sau instrument izolat; și evolutiv, deoarece va fi nevoie de timp și finanțe pentru a adăuga banca de cunoștințe la serviciile educaționale oferite de către universitate⁷.

⁷ Branin, J., J., *Knowledge Management in Academic Libraries: Building the Knowledge Bank at the Ohio State University*, The Journal of Academic Librarianship, 2003, accesat la data de 13.03.2020 la adresa <https://kb.osu.edu/bitstream/handle/1811/187/KB?sequence=1>

3. Banca de cunoștințe în mediul organizațional

O bancă de cunoștințe a unei organizații este o bază de date care conține cunoștințe. Banca de cunoștințe este o modalitate eficientă de a permite organizațiilor să-și gestioneze în mod corespunzător memoria organizațională compusă din: lecțiile învățate, bune practici, cunoștințe specifice organizației, etc. Sistemele electronice de management al documentelor, bibliotecilor sau portalurilor gestioneză fișiere (diverse tipuri de documente), în timp ce o bancă de cunoștințe gestioneză conținutul memoriei organizaționale, ca exemplu lecțiile învățate propriu-zise.

Fiecare lecție este gestionată ca un obiect independent și poate fi văzută în banca de cunoștințe ca o înregistrare accesibilă, deoarece nucleul său este compus dintr-o singură propoziție - recomandarea (ce trebuie făcut sau evitat). Cu toate acestea, cea mai importantă diferență dintre o bancă de cunoștințe și alte metode de gestionare a cunoștințelor constă în faptul că fiecare lecție, stocată într-o bază de date, are un set propriu de atribute și valori, care nu sunt neapărat identice cu cele ale sursei de origine⁸. Salvarea fiecărei lecții în banca de cunoștințe ca un obiect separat are două beneficii principale: eficiența (nu trebuie citită descrierea completă a întregii sesiuni) și precizia (fiecare lecție este marcată cu atributele și valorile ei specifice, definind astfel contextul cel mai relevant pentru implicațiile sale). Atât eficiența, cât și precizia se referă la îmbunătățirea și facilitarea accesibilității.

Așadar o bancă de cunoștințe din mediul organizațional conține seturi de lecții învățate, bune practici și alte tipuri de cunoștințe prezentate ca și concluzii, fiecare având un titlu, valori destinate atributelor bazate pe context, valori destinate atributelor fixe, atașamente și hyperlink-uri.

Procesul de creare al cunoștințelor organizaționale, de la nivelul de solicitare și până la încorporare a lor în mediul organizațional este reprezentat în fig. 2.

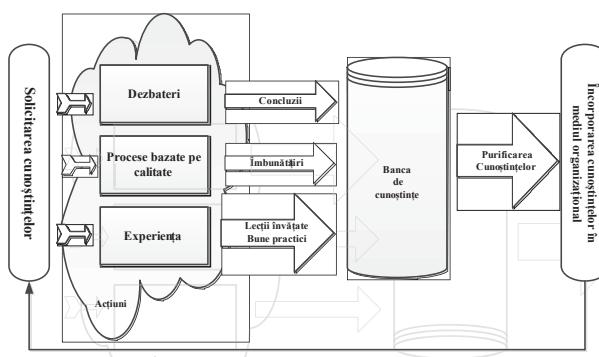

Fig Procesul de creare al cunoștințelor în mediul organizațional (adaptare după Levy Moria, 2018)

⁸ Levy, M., *A Holistic Approach to Lessons Learned: How Organizations Can Benefit from Their Own Knowledge*, Auerbach Publications; CRC Press, 2018, pp.70-71.

4. Implementarea băncii de cunoștințe la nivelul Sistemului Național de Apărare, Ordine Publică și Securitate Națională

Având ca bază de plecare modelele demonstrative ale băncilor de cunoștințe menționate anterior, și luând în calcul considerentele importante referitoare la procesul de creare al cunoștințelor organizaționale am proiectat și realizat o aplicație informatică destinată cu preponderență comunităților de practică formate în cadrul instituțiilor de învățământ din Sistemul Național de Apărare, Ordine Publică și Securitate Națională (S.N.A.O.P.S.N.), cu posibilități mari de utilizare la nivelul întregului sistem⁹. Aplicația informatică a fost intitulată Banca de cunoștințe pentru Domeniul Apărării, Ordinii Publice și Securității Naționale (D.A.O.P.S.N.) este ”o entitate organizată pe seturi de cunoștințe valide, relevante și suficiente, în funcție de domeniul lor de aplicabilitate”. Scopul acesteia este ”colectarea de cunoștințe din mediul academic (științific) și mediul neacademic, promovarea, diseminarea și stocarea lor printr-o schemă de codare descriptivă și administrativă cu standarde de transmitere Metadata Encoding and Transmission Standard (METS). Standardul METS oferă metadate structurate într-o bibliotecă digitală, astfel încât accesul și transferul de cunoștințe să fie foarte rapid”.¹⁰.

Tipurile de materiale conținute de către banca de cunoștințe sunt: lecții învățate și bune practici, lucrări de licență, de disertație, rapoarte științifice de cercetare, teze de doctorat, lucrări științifice publicate în volumele conferințelor naționale și internaționale, publicații de specialitate, suporturi de curs și materiale multimedia. Cu ajutorul instrumentelor Web 2.0, utilizatorii băncii de cunoștințe pot partaja cunoștințele deținute, opiniile, gândurile și experiențele dobândite¹¹.

Am realizat o scurtă cercetare prin metoda anchetei, folosind ca tehnică chestionarul în mediul on-line în vederea determinării unor considerente importante referitoare la utilizarea băncii de cunoștințe pentru domeniul A.O.P.S.N. Pentru proiectarea chestionarului, am realizat o scurtă utilizând ca tehnică interviul în cadrul unor structuri ale Ministerului Afacerilor Interne. Conținutul interviurilor este foarte variat, atingând toate aspectele legate de stadiul cunoașterii în domeniul învățării organizaționale. După pretestarea chestionarului pe un lot de aproximativ 30 subiecți în cadrul unui focus grup, acesta a fost aplicat unui număr de aproximativ 100 subiecți, de sexe, vârste, studii și din domenii diferite de activitate din cadrul S.N.A.O.P.S.N., durata completării acestuia nefiind mai mare de 15 minute. Forma completă a

⁹ <https://bancadecunostinte.ro/>

¹⁰ Oanță, R.M. & Pleșanu, T., Knowledge sharing – the first step towards building up a knowledge bank, *Proceedings of The 14th International Scientific Conference “Strategies XXI”, Strategic Changes In Security And International Relations*, Bucharest, 2018, pp. 213-219

¹¹ Oanță, R., M., Ways of Using the Web 2.0 Service Models within the N.S.D.P.O.N.S., *Proceedings of The 15th International Scientific Conference “Strategies XXI”, Strategic Changes In Security And International Relations*, Bucharest, 2019, pp. 212-221

chestionarului poate fi consultată pe contul GoogleDrive bancadecunostinte@gmail.com, utilizând parola: **banca.de.cunostinte**.

Datele rezultate în urma răspunsurilor furnizate de la un număr de 109 eșantioane, au fost exportate centralizat într-o fișă de calcul tabelar, apoi acestea au fost interpretate, prelucrate și analizate statistic în softul IBM SPSS Statistics. Interpretarea rezultatelor s-a făcut prin testarea unor ipoteze statistice relevante.

Pentru a verifica eficiența unor modele explicative ale celor cîrora li se pare importantă securitatea datelor conținute pe website-ul care găzduiește banca de cunoștințe pe baza variabilelor: secțiunile adăugate recent și accesate cel mai des, lucrările științifice și lecții învățate conținute în banca de cunoștințe și opțiunile de căutare al cunoștințelor într-o bază de cunoștințe după autor și după titlu, am aplicat metoda regresiei liniare multiple ierarhice. Mediile, deviațiile standard și corelațiile între variabile sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul 1 Indicatorii descriptivi și corelațiile pentru variabilele conținute în modelele de regresie al importanței securității datelor conținute pe website-ul care găzduiește banca de cunoștințe

Nr. crt	Variabila	M	SD	1	2	3	4	5	6	7
1.	Securitatea datelor	4,59	0,565	-	0,369**	0,260**	0,166*	0,208*	0,307**	0,255**
2.	Secțiunea adăugate recent	0,50	0,502							
3.	Secțiunea accesate cel mai des	1,58	0,820							
4.	Lecții învățate	0,74	0,439							
5.	Lucrări științifice	1,62	1,502							
6.	Căutare după autor	1,38	2,243							
7.	Căutare după titlu	1,24	1,850							

Notă: *p<0,05, **p<0,01.

Rezultatele obținute au fost semnificativ statistic, conform tabelelor de mai jos:

Tabelul 2 Analiza de varianță pentru compararea mediilor la variabila importanța securității datelor

Modelul	Sursa de variație	SS	df	MS	F	p
1.	Regresie	5,705	2	2,853	10,530	<0,001
	Reziduală	28,717	106	0,271		
	Globală	34,422	108			
2.	Regresie	8,206	4	2,051	8,138	<0,001
	Reziduală	26,216	104	0,252		
	Globală	34,422	108			
3.	Regresie	8,748	6	1,458	5,792	<0,001
	Reziduală	5,705	2	2,853	10,530	<0,001
	Globală	28,717	106	0,271		

Unde: SS- Sumele de pătrate (Sum of Squares), df - nr. gradelor de libertate (degrees of freedom); MS – media sumelor de pătrate, F – valoarea statisticii testului One-Way ANOVA, p – pragul de semnificație

Tabelul 3 Rezultatele analizei de regresie ierarhice vizând importanța securității datelor conținute pe website-ul care găzduiește banca de cunoștințe

Variabilă	B	SE B	β
Modelul 1			
Secțiunea adăugate recent	0,364	0,103	0,324**
Secțiunea accesate cel mai des	0,123	0,063	0,178*
Modelul 2			
Secțiunea adăugate recent	0,353	0,1	0,314**
Secțiunea accesate cel mai des	0,134	0,061	0,195*
Lecții învățate	0,215	0,110	0,167*
Lucrări științifice	0,079	0,032	0,211*
Modelul 3			
Secțiunea adăugate recent	0,285	0,114	0,254*
Secțiunea accesate cel mai des	0,147	0,062	0,213*
Lecții învățate	0,184	0,113	0,143
Lucrări științifice	0,070	0,033	0,187*
Căutare după autor	0,038	0,027	0,149
Căutare după titlu	0,004	0,032	0,013

Notă: $R^2=0,166$ pentru modelul 1, $\Delta R^2=0,072$ pentru modelul 2 și $\Delta R^2=0,016$ pentru modelul 3, * $p<0,05$, ** $p<0,01$.

În cazul modelului 2, $R^2_{ajustat} = 0,209$, ceea ce înseamnă faptul că modelul 2 explică 20,9 % din varianța importanței securității datelor, efectul global fiind de nivel mediu (conform Cohen, 1988). De asemenea ponderea explicativă cea mai mare dintre cele patru variabile ale modelului 2 o are secțiunea adăugate recent urmată de lucrări științifice, de secțiunea accesate cel mai des și de lecții învățate.

Așadar, respondenților interesați de importanța securității datelor conținute pe website-ul care găzduiește banca de cunoștințe li se par relevante pentru banca de cunoștințe secțiunile adăugate recent și accesate cel mai des și doresc ca banca de cunoștințe să conțină lucrări științifice și lecții învățate.

Pentru a verifica eficiența unor modele explicative al celor cărora li se pare importantă utilizarea băncii de cunoștințe pentru îmbunătățirea nivelului de pregătire pe baza variabilelor: lecții învățate, lucrări științifice, materiale multimedia conținute în banca de cunoștințe, accesul la aceasta pe bază de user și parolă, secțiunea adăugate recent și accesul frecvent la aceasta după desktop sau laptop, am aplicat metoda regresiei liniare multiple ierarhice. Mediile, deviațiile standard și corelațiile între variabile sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul 4 Indicatorii descriptivi și corelațiile pentru variabilele conținute în modelele de regresie ale importanței utilizării băncii de cunoștințe pentru îmbunătățirea nivelului de pregătire

Nr. crt.	Variabila	M	SD	1	2	3	4	5	6	7
	utilizarea BC pt. îmbunătățirea nivelului de pregătire									
1.	îmbunătățirea nivelului de pregătire	4,32	0,753	-	0,248**	0,193*	0,247**	0,220**	0,255**	0,192*
2.	Lecții învățate	0,75	0,438							
3.	Lucrări științifice	1,64	1,501							
4.	Materiale multimedia	3,05	3,013							
5.	Acces pe bază de user și parolă	0,84	0,372							
6.	Secțiunea adăugate recent	0,50	0,502							
7.	Accesare după desktop sau laptop	0,75	0,438							

Notă: * $p<0,05$, ** $p<0,01$.

Rezultatele obținute au fost semnificativ statistic, conform tabelelor de mai jos:

Tabelul 5.14 Analiza de varianță pentru compararea mediilor la variabila utilizarea băncii de cunoștințe pentru îmbunătățirea nivelului de pregătire

Modelul	Sursa de variație	SS	df	MS	F	p
1.	Regresie	8,924	3	2,975	5,956	0,001
	Reziduală	52,940	106	0,499		
	Globală	61,864	109			
2.	Regresie	15,569	5	3,114	6,995	<0,001
	Reziduală	46,295	104	0,445		
	Globală	61,864	109			
3.	Regresie	16,737	6	2,790	6,367	<0,001
	Reziduală	45,126	103	0,438		
	Globală	61,864	109			

Tabelul 5 Rezultatele analizei de regresie ierarhice vizând utilizarea băncii de cunoștințe pentru îmbunătățirea nivelului de pregătire

Variabila	B	SE B	β
Modelul 1			
Lecții învățate	0,420	0,155	0,244**
Lucrări științifice	0,077	0,046	0,154
Materiale Multimedia	0,055	0,023	0,219*
Modelul 2			
Lecții învățate	0,411	0,146	0,239**
Lucrări științifice	0,083	0,043	0,166*
Materiale Multimedia	0,044	0,022	0,176*
Acces pe bază de user și parolă	0,485	0,174	0,239**
Secțiunea adăugate recent	0,379	0,129	0,253**
Modelul 3			
Lecții învățate	0,413	0,145	0,240**
Lucrări științifice	0,066	0,044	0,132
Materiale multimedia	0,047	0,022	0,188*
Acces pe bază de user și parolă	0,455	0,173	0,224**
Secțiunea adăugate recent	0,368	0,128	0,245**
Accesare după desktop sau laptop	0,245	0,150	0,142

Notă: $R^2=0,144$ pentru modelul 1, $\Delta R^2=0,108$ pentru modelul 2 și $\Delta R^2=0,019$ pentru modelul 3, * $p<0,05$, ** $p<0,01$.

În cazul modelului 2, $R_{ajustat}^2 = 0,216R_{ajustat}^2 = 0,216$, ceea ce

înseamnă faptul că modelul 2 explică 21,6 % din varianța importanței utilizării băncii de cunoștințe pentru îmbunătățirea nivelului de pregătire, efectul global fiind de nivel ridicat (conform Cohen, 1988). De asemenea ponderea explicativă cea mai mare dintre cele patru variabile ale modelului 2 o are *secțiunea adăugate recent urmată de lecții învățate, de acces pe bază de user și parolă, de materiale multimedia și de lucrări științifice.*

Așadar, respondenților interesați de importanța utilizării băncii de cunoștințe pentru îmbunătățirea nivelului de pregătire, doresc ca banca de cunoștințe să conțină lecții învățate, materiale multimedia și lucrări științifice, cea mai importantă secțiune li se pare secțiunea accesată cel mai des și doresc ca accesul la banca de cunoștințe să se facă pe bază de user și parolă.

Pentru a verifica eficiența unor modele explicative al celor cărora sunt interesați de partajarea cunoștințelor cu ajutorul băncii de cunoștințe pe baza variabilelor: căutarea cunoștințelor după relevanță crescător și descrescător, după titlu, accesul la banca de cunoștințe să se facă pe bază de user și parolă, și banca de cunoștințe să conțină flux RSS, am aplicat metoda regresiei liniare multiple ierarhice. Mediile, deviațiile standard și corelațiile între variabile sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul 6 Indicatorii descriptivi și corelațiile pentru variabilele conținute în modelele de regresie ale partajării cunoștințelor cu ajutorul băncii de cunoștințe

Nr. crt.	Variabila	M	SD	1	2	3	4	5
1.	partajarea cunoștințelor cu ajutorul BC	3,75	1,011	-	0,251**	0,240**	0,210*	0,238**
2.	după relevanță crescător și descrescător	1,16	0,992					
3.	după titlu	1,24	1,850					
4.	acces pe bază de user și parolă	0,83	0,373					
5.	flux RSS	0,91	0,290					

Notă: *p<0,05, **p<0,01.

Rezultatele obținute au fost semnificativ statistic, conform tabelelor de mai jos:

Tabelul 7 Analiza de varianță pentru compararea mediilor la variabila partajarea cunoștințelor cu ajutorul băncii de cunoștințe

Modelul	Sursa de variație	SS	df	MS	F	p
1.	Regresie	13,609	2	6,805	7,459	0,001
	Reziduală	96,703	106	0,912		
	Globală	110,312	108			
2.	Regresie	17,590	3	5,863	6,640	<0,001
	Reziduală	92,722	105	0,883		
	Globală	110,312	108			
3.	Regresie	22,327	4	5,582	6,598	<0,001
	Reziduală	87,985	104	0,846		
	Globală	110,312	108			

Tabelul 8 Rezultatele analizei de regresie ierarhice vizând partajarea cunoștințelor cu ajutorul băncii de cunoștințe

Variabila	B	SE B	β
Modelul 1 după relevanță crescător și descrescător	0,261	0,093	0,256**
	0,134	0,050	0,246**
Modelul 2 după relevanță crescător și descrescător	0,247	0,091	0,243**
	0,133	0,049	0,243**
după titlu acces pe bază de user și parolă	0,516	0,243	0,190*
Modelul 3 după relevanță crescător și descrescător	0,223	0,090	0,219*
	0,133	0,048	0,244**
după titlu acces pe bază de user și parolă	0,504	0,238	0,186*
	0,727	0,307	0,209*

Notă: $R^2=0,123$ pentru modelul 1, $\Delta R^2=0,036$ pentru modelul 2 și $\Delta R^2=0,043$ pentru modelul 3, * $p<0,05$, ** $p<0,01$.

În cazul modelului 3, $R^2_{ajustat} = 0,172R^2_{ajustat} = 0,172$, ceea ce înseamnă faptul că modelul 3 explică 17,2 % din varianța partajării cunoștințelor cu ajutorul băncii de cunoștințe, efectul global fiind de nivel mediu (conform Cohen,

1988). De asemenea ponderea explicativă cea mai mare dintre cele patru variabile ale modelului 3 o are *căutarea după titlu* urmată de *căutarea după relevanță crescător și descrescător*, de *fluxul RSS* și de *acces pe bază de user și parolă*.

Așadar, respondenților interesați de partajarea cunoștințelor cu ajutorul băncii de cunoștințe li se par relevante pentru banca de cunoștințe căutarea după titlu a materialelor conținute de aceasta, căutarea după relevanță a cunoștințelor crescător și descrescător, fluxul RSS și accesul la banca de cunoștințe pe bază de user și parolă.

Aplicând tot metoda regresiei liniare multiple ierarhice pentru verificarea eficienței unor modele explicative al celor cárora sunt interesați de:

- schimbul de cunoștințe cu ajutorul băncii de cunoștințe pe baza variabilelor căutarea cunoștințelor după relevanță crescător și descrescător, după data emiterii, după titlu, accesul la banca de cunoștințe să se facă pe bază de user și parolă, și cu contul de Gmail, respondenților interesați de acest proces li se par relevante pentru banca de cunoștințe: accesul la banca de cunoștințe pe bază de user și parolă și căutarea după titlu a materialelor conținute de aceasta;

- transferul de cunoștințe realizat cu ajutorul băncii de cunoștințe pe baza variabilelor: căutarea cunoștințelor după relevanță crescător și descrescător, după data emiterii, după titlu și accesul la banca de cunoștințe să se facă pe bază de user și parolă, respondenților interesați de acest proces li se par relevante pentru banca de cunoștințe: căutarea cunoștințelor după data emiterii și după relevanță crescător și descrescător;

- reutilizarea cunoștințelor cu ajutorul băncii de cunoștințe pe baza variabilelor: căutarea cunoștințelor după relevanță crescător și descrescător, după titlu, accesul la banca de cunoștințe să se facă pe bază de user și parolă și accesul la banca de cunoștințe să se facă cu contul de Gmail, respondenților interesați de acest proces li se par relevante pentru banca de cunoștințe, căutarea cunoștințelor după relevanță crescător și descrescător și după titlu.

- depozitele de cunoștințe realizate cu ajutorul băncii de cunoștințe pe baza variabilelor: accesul la banca de cunoștințe să se facă pe bază de user și parolă, banca de cunoștințe să conțină lucrări de licență, de disertație, rapoarte științifice de cercetare, teze de doctorat, accesul la banca de cunoștințe să se facă cu contul de Gmail și căutarea cunoștințelor după relevanță crescător și descrescător, respondenților interesați de această facilitate li se par relevante pentru banca de cunoștințe accesul la aceasta pe bază de user și parolă și lucrările de licență, de disertație, rapoartele științifice de cercetare, tezele de doctorat conținute în banca de cunoștințe.

Concluzii

În urma efectuării unui studiu atent asupra unor băncilor de cunoștințe la nivel mondial și a interpretării rezultatelor cercetării, în loc de concluzii, ar fi mai util să schițez câteva considerente care ar putea sta la baza implementării unor strategii

utile, în vederea realizării unei băncii de cunoștințe mai complexă pentru domeniul A.O.P.S.N.:

- cei interesați de importanța securității datelor conținute pe website-ul care găzduiește banca de cunoștințe li se par relevante pentru banca de cunoștințe secțiunile adăugate recent și accesate cel mai des și doresc ca banca de cunoștințe să conțină lucrări științifice și lecții învățate;

- subiecții interesați de importanța utilizării băncii de cunoștințe pentru îmbunătățirea nivelului de pregătire, doresc ca banca de cunoștințe să conțină lecții învățate, materiale multimedia și lucrări științifice, cea mai importantă secțiune li se pare secțiunea accesată cel mai des și doresc ca accesul la banca de cunoștințe să se facă pe bază de user și parolă.

- respondenții interesați de partajarea cunoștințelor cu ajutorul băncii de cunoștințe li se par relevante pentru banca de cunoștințe căutarea după titlu a materialelor conținute de aceasta, căutarea după relevanță a cunoștințelor crescător și descrescător, fluxul RSS și accesul la banca de cunoștințe pe bază de user și parolă;

- subiecții interesați de schimbul de cunoștințe cu ajutorul băncii de cunoștințe li se par relevante pentru banca de cunoștințe: accesul la banca de cunoștințe pe bază de user și parolă și căutarea după titlu a materialelor conținute de aceasta;

- cei interesați de transferul de cunoștințe realizat cu ajutorul băncii de cunoștințe li se par relevante pentru banca de cunoștințe: căutarea cunoștințelor după data emiterii și după relevanță crescător și descrescător;

- subiecții interesați de reutilizarea cunoștințelor cu ajutorul băncii de cunoștințe li se par relevante pentru banca de cunoștințe, căutarea cunoștințelor după relevanță crescător și descrescător și după titlu;

- respondenții interesați de depozitele de cunoștințe realizate cu ajutorul băncii de cunoștințe li se par relevante pentru banca de cunoștințe accesul la aceasta pe bază de user și parolă și lucrările de licență, de disertație, rapoartele științifice de cercetare, tezele de doctorat conținute în banca de cunoștințe.

Principalele bariere și limite care au îngreunat atingerea obiectivelor sunt următoarele:

1. puterea statistică este relativ mică deoarece în cadrul cercetării am avut un eșantion redus, în acest sens, studiul poate fi considerat unul pilot;

2. cercetarea a fost bazată în special pe declarațiile respondenților, ce pot denatura în mod inconștient sau deliberat informațiile ce descriu realitatea;

3. capacitatea subiecților chestionați de a aprecia obiectiv elementele cercetate și erorile de memorie care sunt direct proporționale cu timpul scurs de la desfășurarea evenimentelor care fac obiectul cercetării noastre;

4. tehnica de eșantionare utilizată, “tehnica bulgărelui de zăpadă” nu permite

extrapolarea rezultatelor studiului;

5. sursele bibliografice aferente domeniului cercetat sunt limitate.

Bibliografie

1. World Bank, 2010, About us, la adresa <http://go.worldbank.org/3QT2P1GNH0>;
2. World Bank, 1998/1999, *Knowledge for development*, World Development Report 1998/1999, la adresa <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/EXTWDRS/0,,contentMDK:22293493~pagePK:478093~piPK:477627~theSitePK:477624,00.html>
3. Uriarte Jr, F., A., Introduction to Knowledge Management, Jakarta, 2008;
4. Stone, D., The „Knowledge Bank” and the Global Development Network, Global Governance, Vol. 9, No. 3, 2003;
5. Rogers, S., A., Developing an Institutional Knowledge Bank at Ohio State University: From Concept to Action Plan, Libraries and the Academy, Volume 3, Number 1, Johns Hopkins University Press, 2003;
6. Branin, J., J., Knowledge Management in Academic Libraries: Building the Knowledge Bank at the Ohio State University, The Journal of Academic Librarianship, 2003, la adresa <https://kb.osu.edu/bitstream/handle/1811/187/KB?sequence=1>;
7. Levy, M., A Holistic Approach to Lessons Learned: How Organizations Can Benefit from Their Own Knowledge, Auerbach Publications; CRC Press, 2018;
8. Oanță, R.M. & Pleșanu, T., Knowledge sharing – the first step towards building up a knowledge bank, Proceedings of The 14th International Scientific Conference “Strategies XXI”, Strategic Changes In Security And International Relations, Bucharest, 2018;
10. Oanță, R., M., Ways of Using the Web 2.0 Service Models within the N.S.D.P.O.N.S., Proceedings of The 15th International Scientific Conference “Strategies XXI”, Strategic Changes In Security And International Relations, Bucharest, 2019;
10. Oanță, R.M., Procesul implementării lecțiilor învățate la nivelul Ministerului Afacerilor Interne, Buletinul Universității Naționale de Apărare ”Carol I”, nr. 2, București, 2019;
11. Labăr, A., V., SPSS pentru științele educației, București, Editura Polirom, 2008;

